

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciljanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po seniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. ček. rač. 11.753. Telefon 3113

Slovenska šola in učitelj pred sodobnimi nalogami

Pod tem naslovom je izdala zadruga »Pedagoški tisk« svojo prvo publikacijo, ki jo je napisal tovariš Mencej. V podnaslovu nakazuje vsebino s tem, da jo označuje kot socialno-pedagoške poglede.

Ustanovitelji zadruga poudarjajo predvsem dejstvo, da je smatrati šolsko in vzgojno vprašanje kot del naše celokupne narodne problematike, ki se mora reševati v najtesnejši zvezi z vsemi ostalimi vprašanji slovenskega ljudstva. Vedno bolj in bolj dozoreva tudi pri nas spoznanje, da smo se do sedaj vse preveč izključno ozirali na tujino ter skušali graditi svoje izobrazbene in vzgojne sisteme na družbenih potrebah, ki so sicer našim podobne in sorodne, a vendarle niso naše v vsem obsegu in v vseh vzročnostih.

Slovenija leži sicer v osrčju Evrope in ni ga v zadnjih stoletjih gibanja, bodisi političnega, kulturnega ali gospodarskega, ki je šlo preko našega kontinenta, da bi se ne čutili njegovi sunki tudi pri nas, vendar imamo tudi mi kakor vsak narod svoje zemljepisne, gospodarske, zgodovinske, etnografske in politične posebnosti, ki so reagirale na vsa kontinentalna velika razvojnata gibanja na svojstven, t. j. na naš slovenski način. Iz te svojstvene slovenske reakcije rezultira naša problematika, ki je kljub vsemu edinstvena, edino naša. Zato je treba pri reševanju vseh naših vprašanj izhajati iz konkretnih slovenskih razmer ter slediti splošnim progresivnim tendencam inozemstva le na podlagi temeljitega proučevanja statike in dinamike našega obstoječega stanja.

Graditi je treba, kakor trdi zgoraj omenjena knjižica, naš slovenski pedagoški tekst, ki naj raze iz naše razvojne zakonitosti.

Z oduševljenjem je treba pozdraviti to stremenje ter izraziti vse priznanje nastopajočim novim utiralcem slovenske pedagogike. »Pedagoški tisk« in njegova publikacija sta prvi vidni izraz resnega in vsega upoštevanja vrednega stremeljenja mladostnega optimizma »Učiteljskega pokreta«. Z današnjo številko našega stanovskega glasila izdajamo po dolgem presledku zopet »Prosveto« kot organ za učiteljevo delo v šoli in med narodom. Tudi ta publikacija pričra o realističnem gibanju na naše narodne razmere, ki je lastno mladim učiteljskim pokretašem.

Toliko Mencejeva knjižica kakor najnovjša priloga »Učiteljskega tovariša« sta šele prvi koraki v svet naše slovenske istinitosti. Sledili jima bodo nadaljnji in polni pričakovanja zremo na njihovo požrtvovalno prizadevanje.

Prepričani smo, da bo prav to delo že v najbližji bodočnosti mogočno oplojevalo vse šolsko in izvenšolsko delo slovenskega učitelstva. Vsi se s trpkostjo zavedamo, da naše sedanje delo ne korenini v naših posebnih razmerah ter da se iz dneva v dan vedno bolj oddaljujemo od svojega ljudstva, da postajamo abecedarski rokodelci, ki nas tradicionalna didaktična šablona čedalje bolj loči od resničnega življenja.

Našo šolo je poklical v življenje gospodarski in politični liberalizem preteklega stoletja. Vtisnil ji je pečat svojega življenjskega pojmovanja, predpisal ji smotre, ki jih je potreboval za svoj razmah in triumf. Od tistega časa do danes je prekoračil liberalizem svojo kulminacijsko točko ter se bori danes s sredstvi, ki ne poznajo nikake skrupuloznosti, na zadnjih postojankah svojega nekdanjega mogočnega imperija. Vse pridobitve mu drse druga za drugo iz oblasti, resnično življenje mu podira trdnjavo za trdnjavo, raz katere je še pred nedavnim časom kraljeval skoraj vesoljnemu svetu.

Edino naša šola počiva še z zavdanja vrednim samozadovoljstvom na stebrih, zgrajenih po liberalni preteklosti. Potrebe meščanstva, tehnike in naravoznanstva so jo že od prvega početka usmerile mimo večine našega kmetijskega naroda, pa tudi mimo duš in socialnih razmer slovenskega ljudstva. Kljub temu vztraja še vedno skoraj v svojih prvotnih zasnovah v današnjih popolnoma predrugačenih razmerah, zlasti našega podeželja.

V bistvu je vedno šola — učilnica, z učnimi smotri, narekovanimi po meščanskem in ne kmetiskem gospodarskem življenju ter tem ustrežajočim vzgojnim idealom, stoji kot eratski masiv iz davnine sredi tujega ji okolja ter se vzdržuje samo po sili tradicije in zakona vztrajnosti kljub izpremenjenim razmeram, ki vehementno vpriječajo po reformi od nog do glave.

Zato hočemo te izpremenjene življenjske razmere, v katerih živi naš narod danes in zaradi katerih ne potrebuje več take šole, korenito študirati in postaviti vso našo izobrazbo in vzgojo v službo resničnega — današnjega življenja. Vsak korak na tej poti pomeni korak v dejansko življenje, pomenja koristen

Sklepi izvršnega odbora JUU o priliki spremembe sekcijske uprave v Novem Sadu

Izvršni odbor JUU je na svojih sejah dne 8., 10. in 17. decembra razpravjal o situaciji v sekciji JUU za dunavsko banovino in na osnovi vseh dopisov, ki jih je prejela centralna uprava, ugotovil:

1. da je po predpisih § 76. zakona o uradnikih in pravil JUU, ki so na osnovi citiranega zakonskega predpisa odobrena po ministrstvu prosvete pod O. N. br. 14.693 z dne 3. julija 1936, kakor tudi na osnovi obstoječih poročil, edina legalna sekcijška uprava JUU za dunavsko banovino ona, ki je bila izvoljena na redni sekcijški skupščini v Novem Sadu 9. julija 1936.

2. Da je za spore v banovinskih sekcijah pristojen in dolžan definitivno sklepati le glavni odbor JUU, ki mu to pravico daje člen 32., A/X pravil JUU, in je na osnovi tega klicanje policijske oblasti, da se meša v notranje zadeve JUU in odlok policije v Novem Sadu, št. 29.670, od 2. decembra 1937. v nasprotju z zakonskimi predpisi in v nasprotju s pravili JUU, ki jih je pristojna oblast odobrila.

3. Iz teh razlogov se pozivajo člani JUU: Popović Radivoj, Stamenković Branko, Stajić Vukosava, Jovanović Ozren, Popović Božidar, Katović Dimitrije, Ramadanski Zdravko, Ristić Zivko, Bačić Jovan, Ivačković Sava, Goković Gjurgje, Subić Sima, Sajčić Jovan, Jerković Sava, Rakić Triva, Madjarević Jakov in Jeremić Tihomir, da vrnejo nezakonito prisvojene posle in imovino sekcije JUU za dunavsko banovino legalni upravi najkasneje do 1. januarja 1938. in da se po potrebi pritožijo rednim putem na glavni odbor JUU, kateremu morajo doprinesti tudi potrebne dokaze, da bi mogel definitivno sklepati o sporu v tej sekciji — v smislu čl. 32. pravil JUU, v nasprotjem je postopati po čl. 123. poslovnika JUU, odobrenega pod O. N. br. 23.328/32 in čl. 20. in 52. pravil JUU, kakor tudi člena 5. poslovnika za stanovsko častno razsodišče.

4. Do sklepa glavnega odbora ne more centralna uprava JUU priznati nobene druge sekcijske uprave razen one, ki je pravilno izvoljena na redni sekcijški skupščini 9. julija 1936. v Novem Sadu, a člane, imenovane v točki 3., smatra pravno in materialno odgovorne za protizakonito prisvajanje sekcijških poslov in imovine, kakor tudi za delo, ki je v nasprotju s pravili JUU.

Razlogi:

1. Redna sekcijška skupščina za dunavsko banovino 19. avgusta 1937. ni mogla dovršiti svojega dela in je potrebno, da to delo dovrši izredna sekcijška skupščina.

2. Glavna skupščina JUU v Skoplju je pooblastila pravilno izvoljeno sekcijško upravo za dunavsko banovino, da še nadalje vodi posle v smislu sklepov sprejetih dne 19. avgusta 1937. po sekcijških skupščinskih odsekih in po predloženem proračunu ter da sekcijška uprava skliče izredno skupščino. Za ta predlog so glasovali tudi delegati sekcije JUU za dunavsko banovino in je bil predlog sprejet z vsemi glasovi proti trem.

3. Niti sekcijški niti centralni upravi JUU niso bili predloženi dokazi v smislu člena 40., odstavka 3., pravil JUU, da % sreskih odborov zahteva sklicanje izredne skupščine, iz kakšnih razlogov to zahteva in s kakšnim dnevnim redom. Po pravilih JUU nadzorni odbor ne more sprejemati takih predlogov. V smislu člena 40., odstavka 3. pravil JUU ima samo upravni odbor sekcije pravico in dolžnost v takem primeru sklicati izredno skupščino, a pritožba je možna v smislu člena 32. A/X na glavni odbor JUU.

4. Niti sekcijška niti centralna uprava JUU nista prejeli poročila nadzornega odbora JUU, sekcije za dunavsko banovino, da obstojajo »znatne nepravilnosti ali nepravilno delo in materialna nevarnost za združjenje«, da bi nadzorni odbor sekcije JUU za dunavsko banovino imel pravico sklicati izredno skupščino v smislu člena 35/d ali 40., odstavka 2., pravil JUU. Nadzorni odbor je celo sam ugotovil, da ni nepravilnosti v finančnem poslovanju in je to dne 17. oktobra t. l. v zapisniku ugotovila tudi revizijska komisija centrale JUU, odrejena na osnovi § 79. poslovnika JUU. Po vsem tem nadzorni odbor ni imel pravice zahtevati dopusta in na prošnjo nadzornega odbora ministrstvo prosvete ni imelo razloga za dovolitev dopusta (O. N. br. 67.503 od 11. oktobra 1937.) za izredno skupščino.

napredek za ves naš narodni razvoj. Petrefakti iz preteklosti morajo iz naših šol, vsak obzir do njih je greh nad interesi našega ljudstva. Iz tega razloga pozdravljamo delo »Učiteljskega pokreta« ter ga bomo podpirali z vsemi močmi, dokler ne sine iz njegovega truda nova šola, prava slovenska ljudska šola.

5. Po členu 40. pravil JUU vodi vsako skupščino samo predsedstvo upravnega odbora, zaradi česar upravna oblast ne bi smela dovoliti, da nadzorni odbor vodi skupščino.

6. Dnevni red skupščine določa upravni odbor. Na dnevni red bi bilo treba staviti nadaljevanje dela redne skupščine, kakor tudi razrešnico odboru. Na skupščini od 9. julija 1936. redno izvoljena uprava ni podala ostavke, niti ji je potekel triletni mandat, niti ni redno padla ter nadzorni odbor ni imel pravice, staviti na dnevni red izredne skupščine: volitev nove uprave.

7. V smislu člena 40., odstavka 4., in glavnemu odboru predloženo poročilo upravnega odbora sekcije o delu izredne skupščine, da bi mogel v smislu člena 32. A/X pravil JUU sklepati in sprejeti definitivni sklep o sporu v banovinski sekciji.

8. Na osnovi gori navednega, člani JUU, imenovani v točki 3., niso imeli pravice zahtevati intervencije uprave policije v Novem Sadu zaradi tega, ker je to v nasprotju s § 76. zakona o uradnikih in pravil JUU, in centralna uprava JUU ne more sprejeti na znanje niti odloka uprave policije v Novem Sadu, br. 29.670/37, niti zapisnika o prevzemu in oddaji poslov potom uprave policije v Novem Sadu in po vsem tem niti dopisa gg. Radivoja Popovića in Vukosave Stajića, br. 65, od 4. decembra 1937., poslanega na JUU Beograd.

9. Člani nadzornega odbora: Zrnić Peter, Mahulja Zvonimir in Glavaški Mladen, kakor tudi člani JUU, imenovani v točki 3., so se pregrešili proti zgoraj navedenim zakonskim predpisom in predpisom pravil JUU. Pregrešili so se proti členu 17., točka d) člena 20. in 50., pravil JUU, ker se niso pokoravali skle-

Vsem članicam in članom

želi

Vesele božične praznike in srečo v novem letu
JUU sekcija za dravsko banovino

Za naše gospodarske ustanove

Učitelji spadamo med gospodarsko najbolj šibke sloje. To je tako stara pesem, kot je star naš stan. Na svoji koži to bridko občutimo, le žal, da vse premalo storimo za izboljšanje tega stanja. Zelo nam manjka trdna zavest skupnosti in spoznanje, da je v dobro organizirani in zavedni množici nepremagljiva sila. Posameznik ne pomeni nič. To spoznanje bi moralo preiti v nas in rešen bi bil marsikak problem, ki se nam zdi nerešljiv.

Ze v naravi vidimo, da se slabotne stvarce po biološkem principu družijo v velike skupine, da se ohranjajo in premagujejo ovire, ki bi bile posameznim nepremagljive. Od čebel preko mravelj, do gozdnega drevja in slabotnih trav, povsod vidimo isti zakon samoohranitve. Mi bi se morali učiti v prvi vrsti na vzgledih današnjega gospodarskega življenja. Kot se tu združujejo podjetja, da laže obvladujejo zapreke, tako bi morali mi iskati v skupnosti tudi na gospodarskem polju pomoči svojemu snovanju. Posameznik v današnjem gospodarskem boju gotovo propade, ne more se pa kar tako uničiti združenih sil.

Te misli so se mi vsiljevale, ko smo v zadnjih časih brali v našem listu poročila o naših gospodarskih ustanovah. Zdi se mi pa, da smo še vedno vse premalo prepričani o pomembnosti in nujni potrebi naših gospodarskih ustanov in da grede taki potrebni članki kaj radi mimo ušes in da vse premalo razmišljamo o njih.

Večino naših gospodarskih ustanov so nam pripravili starejši tovariši, v svojem bistvu idealisti, ki so pa mislili zelo realno. Občutili so na lastni koži teže časov in razmer, vsestransko odvisnost našega stanu, zlasti na gospodarskem polju in hoteli so z novimi ustanovami pripraviti tudi potomcem trdnjše osnove gospodarskega življenja in snovanja. Vprašati bi se morali večkrat, če

VSEBINA:

Slovenska šola in učitelj pred sodobnimi nalogami,
Sklepi izvršnega odbora JUU o priliki spremembe sekcijske uprave v Novem Sadu.
Za naše gospodarske ustanove.
Na nova pota.
Rangna lista.
LISTEK: Božična disonanca.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učitelstvu, šoli, prosveti in JUU. — Osebne zadeve. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

pom JUU glavne skupščine v Skoplju in dopisom centralne uprave, D br. 360/37, 366/37 in 397/37, pregrešili so se proti poslovniku stanovskega častnega razsodišča JUU, čl. 5. točka: a/1, 2, 5, 6; b/1, 2, 3; c/1, 2, 3, 6.

Najtežje so se omenjeni člani pregrešili proti neodvisnosti učiteljstva in organizacije s tem, ker so se poslužili v nasprotju s predpisi in pravili JUU policijske oblasti v vprašanju našega stanu in naše organizacije in s tem rušili avtonomijo naše stanovske organizacije.

To se sporoča na osnovi sklepa XVII. glavne skupščine JUU v Skoplju (Stenografski zapisnik, str. 55/2, 56 in 57/II.) članom sekcijske uprave JUU v Novem Sadu, izvoljene 9. julija 1936., v rešitvi navedenim osebam in sreskim društvom JUU za dunavsko banovino.

V Beogradu, 17. decembra 1937.

S. Br. 76/37.

Izvršni odbor Jugoslovanskega učiteljskega združenja:

Predsednik:

Ivan Dimnik s. r.

Tajnik:

Milinko Lazić s. r.

Podpredsednik:

Todor Dimitrijević s. r.

Srečen Božič in mnogo zadovoljstva v letu 1938.

želita

vsem čitateljem, sotrudnikom, tovarišicam in tovarišem

uredništvo in uprava »Učiteljskega tovariša«